

Довгалюк Тарас Анатолійович

студент 5 курсу спеціальності «Психологія» НаУОА.

Експліцитні та імпліцитні процеси що лежать у основі суджень про відчуття знання (FOKs).

ENG: Explicit and implicit processes as underlying basis of Feeling of knowing judgments (FOKs)

Пояснення відмінності між експліцитними та імпліцитними процесами відбувалося в сферах пізнання та і метапізнання. Jacoby та Brooks, (1984) досліджували аналітичне та неаналітичне пізнання, Epstein & Pacini (1999) пробне та раціональне пізнання, інтуїтивні та систематизовні процеси розглядалися Johnson, M. K., Hashtroudi, S., та Lindsay, D. S. (1993), інтуїтивні та довільні модальності думки запропоновані Kahneman, (2003); Posner & Snyder, (1975) розглядали автоматичні та контрольовані процеси; Kelley & Jacoby, (1996), Koriat & Levy-Sadot (1999) запропонували досвідно-обумовлену та інформаційно-обумовлену теорії походження цих процесів.

Загалом імпліцитні процеси розуміються, як швидкі автоматичні пасивні, асоціативні, обумовлені звичкою, мало контрольовані, а експліцитні навпаки - повільні, усвідомлені, відносно гнучкі.

Судження про відчуття знання (FOKs), як судження про передбачення можливості майбутнього відтворення, або розпізнавання певної інформації з певної кількості заданих варіантів (Hart, 1967) теж керуються як імпліцитними та і експліцитними процесами (Koriat та Levy-Sadot, 2000). Судження про відчуття знання є інформаційно-обумовленими і орієнтуються на зміст референтної запропонованої цілі (завдання), результатом якого є продуманий умовивід про імовірність, що інформація буде відтвореною або розпізнаваною в майбутньому. Проте, Reder та Ritter (1992) стверджують, що «відчуття знання» вказують людям, що щось може бути знайдено в пам'яті, тому цей *чуттєвий* стан, особливо швидкі судження, надають інформацію, якою люди користуються для визначення, того зможуть вони її відтворити чи ні. Проте Koriat, A. (1991) стверджував, що імпліцитне функціонування забезпечуване знайомістю стимула (зовнішнього) також є основою свідомих суджень про відчуття знання (FOKs). Він стверджував, що якщо праймінг, або швидкі судження пожутуть підвищити прогностичну валідність, проте немає підстави стверджувати, що вони не можуть бути контрольованими, обдуманими і не бути основою стратегії вибору відповіді при відтворенні або розпізнаванні. Натомість, Jacoby & Brooks, 1984; Kelley & Jacoby, 1996а, стверджували, що умовиводи є відносно автоматичними та несвідомими і їхньою основою є доступність стимула та легкість відтворення, та легкість проходження або текучість об'єкта конкретного об'єкта. Також в останніх дослідженнях Koriat A., (2009) судження про відчуття знання (FOKs) проживаються скоріше, як інтуїтивні відчуття ніж логічні висновки. Імпліцитні судження стають експліцитними тільки тоді, коли зміст можливої відповіді для відтворення піддається сумніву, тоді очевидною основою суджень знайомість зовнішнього стимула. Зміст-обумовлені умовиводи потребують більше часу на спробу, ніж інтуїтивно-обумовлені FOKs (Kelley, C. M., & Jacoby, L. L., 1996).

Тому висновком є те, що основна умова стимуляції імпліцитних суджень про відчуття знання є оперування часовими рамками щодо їх утворення, - оптимальним значенням є 550-750мс.

Література:

1. Epstein, S., & Pacini, R. (1999). Some basic issues regarding dual-process theories from the perspective of cognitive-experiential self-theory. In S. Chaiken & Y. Trope (Eds.), *Dual process theories in social psychology* (pp. 462–482). New York: Guilford Press.

2. FOK Koriat, A. (1991, July). How do we know that we know? Exploring a process model of feeling of knowing. Paper presented at the International Conference on Memory, Lancaster, England. (see Schwartz & Metcalfe, 1992).
3. Hart, J. T. (1965). Memory and the feeling-of-knowing experience. *Journal of Educational Psychology*, 56, 208-216. (1967). Memory and the memory-monitoring process. *Journal of Verbal Learning and Verbal Behavior*, 6, 685-691.
4. Jacoby, L. L., & Brooks, L. R. (1984). Nonanalytic cognition: Memory, perception, and concept learning. In G. Bower (Ed.), *The psychology of learning and motivation* (Vol. 18, pp. 1-47). New York: Academic Press.
5. Johnson, M. K., Hashtroudi, S., & Lindsay, D. S. (1993). Source monitoring. *Psychological Bulletin*, 114, 3-28.
6. Kahneman, D. (2003). A perspective on judgment and choice: Mapping bounded rationality. *American Psychologist*, 58, 697-720.
7. Kelley & Jacoby, 1996b; Koriat & Levy-Sadot, 1999) Kelley, C. M., & Jacoby, L. L. (1996b)
8. Kelley, C. M., & Jacoby, L. L. (1996b). Memory attributions: Remembering, knowing, and feeling of knowing. In L. M. Reder (Ed.), *Implicit memory and metacognition* (pp. 287-308). Hillsdale, NJ: Lawrence Erlbaum Associates Inc.
9. Koriat A. and Levy-Sadot R. (2000) Conscious and Unconscious Metacognition: A Rejoinder. *Consciousness and Cognition* 9, 193-202 doi:10.1006/ccog.2000.0436
10. Posner, M. I., & Snyder, C. R. R. (1975). Attention and cognitive control. In R. L. Solso (Ed.), *Information processing and cognition: The Loyola symposium* (pp. 55-85). Hillsdale, NJ: Erlbaum. And also
11. Reder, L.M. & Ritter, F.E. (1992). What determines initial feeling of knowing? Familiarity with question terms, not with the answer. *Journal of Experimental Psychology: Learning, Memory, and Cognition*, 18, 435- 452.